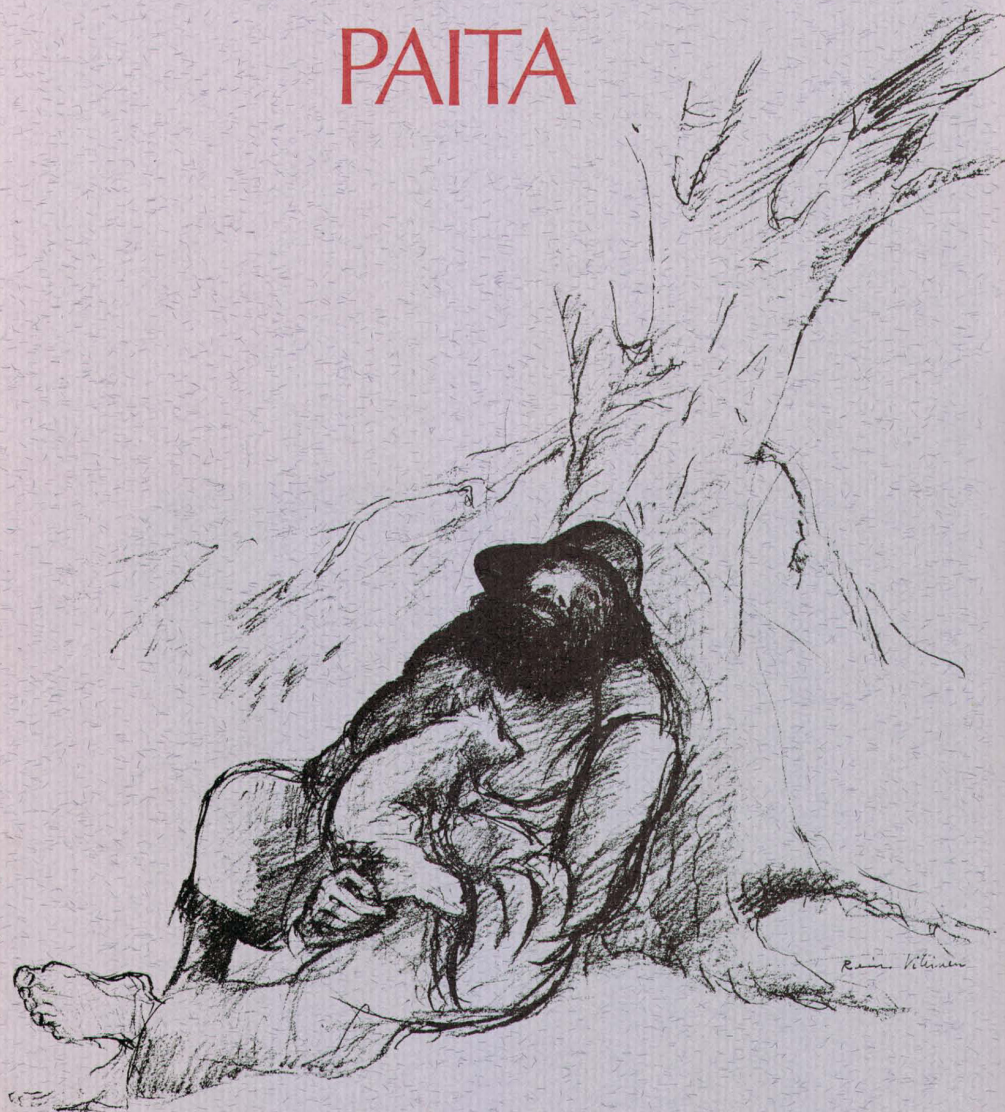

Anatole France

PAITA

RANSKALAISEN KIRJALLISUUDEN HELMIÄ

PAITA

Anatole France

PAITA

Suomentanut L. Onerva

ARVI A. KARISTO Oy

Ranskankielinen kertomus
La Chemise
ilmestyi 1909 kokoelmassa
Les sept femmes de la Barbe-Bleue

3. painos

Näköispainos ntamo 2012

ISBN 978-952-215-257-2

Valmistaja:

BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

www.ntamo.net

Arvi A. Karisto Oy:n kirjapaino
Hämeenlinna 1982

PAITA

Nuori paimen loikoi huoletonna niityllä ja viihdytti yksinäisyyttään paimentorven äänillä . . . Häneltä oli riistetty vaatteet, mutta . . .

(Pierre Laroussen *Grand Dictionnaire*, artikkeli *PAITA*.)

I LUKU

Kuningas Kristoffer, hänen hallituksensa, tapansa ja sairautensa

Kristoffer V ei ollut huono kuningas. Hän noudatti tarkalleen eduskunnallisen hallitusmuodon säädöksiä eikä milloinkaan vastustanut valtiopäivien tahtoa. Tämä alistuminen ei tuntunut hänestä kovin raskaalta, sillä hän oli tullut huomaamaan, että jos onkin useita keinoja päästä valtaan, niin ei ole enempää kuin yksi pysyä siinä tai käyttää sitä – ja että kaikki hänen ministerinsä, mitä alkuperää he sitten olivatkin ja mitä periaatteita, aatteita ja mielipiteitä he kannattivatkin, kuitenkin hallitsivat yhdellä ja samalla tavalla: muutamista puhtaasti muodollisista pikku eroavaisuuksista huolimatta he turvallisen tarkoin toistivat edeltäjäinsä menetelmiä. Niinpä hän empimättä hyväksyi johtoon kaikki eduskunnan ehdokkaat, antaen kuitenkin etusijan vallankumouksellisille, koska nämä olivat kiivaimpia virkavaltansa toimeenpanijoita.

Omasta puolestaan hän eniten harrasti ulkopoli-

tiikkaa. Hän teki usein valtiovierailuja, söi ja metsästi kuningas-serkkujensa kanssa sekä kehui olevansa paras ulkoasiain ministeri mitä ajatella saattoi. Sisäasioista hän selviytyi niin hyvin kuin huonot ajat sallivat. Kansa ei häntä erittäin suuresti rakastanut tai kunnioittanut, mikä seikka takasi hänelle sen kallisarvoisen edun, ettei hän koskaan tuottanut pettymyksiäkään. Koska oli osaton kansan kiintymyksestä, niin häntä ei myöskään uhannut epäsuosio, joka varmasti odottaa jokaista yleisön suosikkia.

Hänen valtakuntansa oli rikas. Teollisuus ja kauppa kukoistivat, eivät kuitenkaan siinä määrin, että se olisi naapurivaltioissa herättänyt rauhatto-muutta. Etenkin raha-asiat olivat ihailtavalla kannalla. Valtion luotto näytti järkähtämättömältä; rahamiehet puhuivat siitä innostuneina ja hartain mielin, silmät täynnä anteliaan melisuosion kyyneleitä. Myöskin kuningas Kristoffer niitti osan tästä kunniaa.

Talonpojat panivat huonon vuodentulon hänen syykseen; mutta osittainenkin kato oli harvinainen tapaus. Maaperän hedelmällisyys ja raatajain kärsivällisyys saivat aikaan, että maassa oli runsaasti hedelmiä, viljaa, viiniä ja karjaa. Tehtaiden työmiehet pelottivat jatkuvilla ja tuimilla vaatimuksillaan porvareita, jotka vetosivat kuninkaaseen, jotta hän suojaisi heitä yhteiskunnallista vallankumousta vastaan; työmiehet eivät puolestaan voineet syöstä häntä val-

taistuilta, sillä he olivat heikompana puolena, eivätkä he sitä erityisesti halunneetkaan, kun eivät voineet nähdä, mitä hyötyä heillä olisi hänen kukistamisestaan. Hän ei huojentanut eikä lisännyt heidän sortoaan, jotta he muuttumatta koskaan vaaraksi olisivat aina pysyneet uhkana.

Tämä ruhtinas saattoi luottaa armeijaan: siinä vallitsi hyvä henki. Sotaväessä vallitsee aina hyvä henki; kaikkiin toimenpiteisiin ja varokeinoihin ryhdyttiin, jotta se säilyisi; se on valtion ensimmäinen elinehto. Sillä jos armeija sen kadottaisi, kumottaisiin hallituskin tuossa tuokiassa. Kuningas Kristoffer suojelel uskontoa. Totta puhuen hän ei ollut harras uskovainen, ja jotta ei ajattelisi vastoin uskonkappaleita piti hän varmuuden vuoksi hyödyllisenä olla tutustumatta ainoakaan niistä. Hän kuunteli säännöllisesti messun kappelissaan sekä jakeli runsaasti armon- ja suosionosoituksia piispoilleen; näiden joukossa oli kolme tai neljä kiihkkotolilaista, jotka eivät muuta tehneet kuin sättivät ja solvasivat häntä. Virkamiehistön orjailu ja halpamaisuus herättivät hänessä voittamatonta vastenmielisyyttä. Hän ei voinut ymmärtää, miten hänen alamaisansa saattoivat sietää niin väärää oikeutta; mutta nämä virkamiehet korvasivat häpeällisen heikkoutensa voimakkaiden edessä heltyvämmällä kovuudellaan heikkoja kohtaan. Heidän ankaruutensa turvasi edut ja vaati kunnioitusta.

Kristoffer V oli huomannut, ettei hänen teoillaan ollut sanottavaa vaikutusta asiain menoon tai että niillä oli vallan päinvastainen vaikutus kuin hän oli odottanut. Hän toimikin mahdollisimman vähän. Ritari- ja arvomerkit olivat hänen parhaat hallitusvälineensä. Hän jakoi niitä vastustajilleen, joita ne yhtäkaa nöyryyttivät ja tyydyttivät.

Kuningatar oli lahjoittanut hänelle kolme poikaa. Hän oli ruma, häijy, saita ja tyhmä, mutta kansa, joka tiesi kuninkaan laiminlyövän ja pettävän häntä, ylisti ja kunnioitti häntä kaikin tavoin. Tunusteltuaan monenlaisia ja kaikkiin yhteiskuntaluokkiin kuuluvia naisia kuningas valitsi mielitietykseen rouva Kananheimon, jota hän kunnioitti säännöllisillä käynneillä. Naisissa hän oli aina rakastanut uutuuden viehätystä; mutta uusi nainen ei ollut enää mikään uutuus hänelle, ja vaihtelun yksitoikkoisuus kävi hänelle raskaaksi. Kiusaannuksissaan hän aina palasi rouva Kananheimon luo, ja tuo sama ”ennen nähty”, joka oli hänestä sietämätöntä, kun hän tapasi sen ensi kertaa näkemissään naisissa, kävi sentään jotenkin laatuun, kun se kuului vanhalle ystävättärelle. Siitä huolimatta tämä ikävystytti häntä vahvasti ja jatkuvasti. Väliin, kun hän oli aivan suunniltaan tästä alituisesta typeryyttävästä samankaltaisuudesta, koetti hän saada vaihtelua aikaan valepukujen avulla ja puetti hänet tyrolittareksi, andalusialaiseksi, kapusiinimunkiksi, rakuuna-

Anatole France

Paita-satiiri ilmestyi v. 1909 Anatole Francen kokoelmassa *Les sept femmes de la Barbe-Bleue* (Siniparran seitsemän vaimoa). Tarinassaan France tarkastelee ironiseen tapaansa ihmisen ikuista onnen tavoittelua ja kuvitellun ja toden häilyvyyttä. France kertoo uusin painotuksin kansantarinan kuningas Kristofferista, jonka epämääräiset vaivat saattaa parantaa ainoastaan onnelliselta mieheltä saatu paita.

Onnellista miestä etsitään ympäri valtakuntaa, mutta kun mies lopulta löydetään, niin onko hän yksinkertaisesti vain ”onnellinen onnessaan”, onko hänellä mitään toiselle annettavaa?

Mestarikirjailijan kertomana tuttu tarina kasvaa henkeväksi satiiriksi ihmisonnen ehdoista ja elämän antimista.

näköispainos ntamo 2012

ARVI A. KARISTO OSAKEYHTIÖ